

Junior-Beeldende Kunst Prijs Provincie Overijssel 2003

Dames en heren,

Alvorens het juryrapport voor te lezen moet mij eerst iets van het hart over deze Junior Beeldende Kunst Prijs van de Provincie Overijssel.

De prijs werd een jaar geleden ingesteld. Een uitstekend initiatief, gedragen en gefinancierd door de Provincie. De praktische uitvoering en organisatie werd ruimhartig in handen gelegd van de Kunstvereniging. Echter: zonder criteria voor de procedure van de toekenning van de prijs. Het logische gevolg is dat de jury zich voor een verwarrende taak ziet geplaatst.

Zo vroeg zij zich tijdens haar rondgang door de academies in Kampen en Enschede vertwijfeld af hoeveel genomineerden ze eigenlijk moest selecteren. Met andere woorden: hoe breed moet de prijs zijn? En moeten die genomineerden unaniem gekozen zijn of mag er ook een dissidentenstem tussen zitten? En in hoeverre wordt de jury geacht rekening te houden met de tentoonstelling die de Kunstvereniging de genomineerden aanbiedt? Met andere woorden: moet de jury ook zorgen dat er een tentoonstelling komt die er een beetje evenwichtig uitziet? Het antwoord – in de praktijk – is: ja. Maar bij gebrek aan duidelijkheid vooraf kan dit een vertroebelende factor zijn bij het maken van keuzes voor artistieke individuen, waar het uiteindelijk toch om gaat.

De jury heeft zich dapper door de brij heen gewerkt – overigens: hoe wordt die jury samengesteld? Wat voor mensen moeten of mogen daar inzitten? En hoe lang mogen ze blijven? En wie rapporteert naar de ‘opdrachtgever’? De voorzitter natuurlijk. Maar wie bepaalt wie dat is? De Kunstvereniging, de Provincie, de jury zelf?

U begrijpt het al: er is helemaal geen voorzitter. In elk geval, ik ben het niet, al staat dat nog zo zwart op licht grijs in het bulletin van de Kunstvereniging.

Wat mij er niet van weerhoudt om - in eerste instantie bij de Provincie – te pleiten voor een evaluatie van het tweejarig bestaan van deze Junior Prijs en voor het vaststellen van duidelijke formele criteria. En daarbij niet te vergeten de belofte die deze prijs vanaf het begin in zich droeg, namelijk de instelling van een Senior Prijs.

Dit gezegd hebbende zal ik dan nu, bij gebrek aan een voorzitter, overgaan tot het plezierige gedeelte van dit betoog, namelijk het voorlezen van het juryrapport, namens de jury, bestaande uit Merijn Bolink, Elizabeth de Vaal en mijzelf.

Zoals gezegd bezocht de jury op twee achtereenvolgende dagen de academies in Kampen en Enschede. Het behoort tot het standaardrepertoire om te zeggen dat het geen gemakkelijke taak was, maar in dit geval is het werkelijk waar. De jury was op zoek naar concentratie, gedrevenheid, vasthoudendheid, obsessie desnoods, maar trof dat niet al te vaak aan. Weinig kunstenaars leken zich vast te bijten in de materie, letterlijk dan wel figuurlijk op te vatten.

Uiteindelijk bleef de jury hangen aan zulke uiteenlopende zaken als het melancholieke trompetje van Miguel Peres dos Santos of het zinloze, want geheel ontmantelde huis van André ten Broeke, waar alleen de auto in de ondergrondse garage nog functioneert. Schijnbaar even zinloos als verbeten is de omslachtige wijze waarmee Finbar van Wijk een afdruk maakt van zijn lichaam. Met even grote vasthoudendheid bouwt Annett Fischer een eigen wereld op in een soort interieurs

vol persoonlijke associaties. Tegendraads zijn de niet modieus esthetische, maar eerder ouderwetse schilderijen van Thomas van Klaveren én de bizarre poppen van Lies Halfwerk, soms mens, soms dier, gemaakt van afgedankte koffers en bankstellen van goedkoop skai.

Verrast en ontroerd werd de jury bij het bekijken van de animatiefilm '30 Pfennig deutsche Post' van Petra Grehl. In deze film treedt een postzegelloep op, die ons vanaf het eerste moment zijn identiteit als alledaags, weinig empathie opwekkend object doet vergeten en verandert in een vertederend wezentje met ronduit menselijke trekken. We zien hoe het wezentje, afgedankt naar het lijkt door zijn eigenaar en in een stoffige kelder geworpen, tot leven komt en nog wat resten rommel van zich afschudt. Het scharrelt wat, kijkt koortsachtig rond, raapt een net als hij zelf afgedankt poppenoog op en laat de toeschouwer daar door zijn vergrootglas naar kijken. Vooral dat levert een erg mooi beeld op. Dan schrikt het zich een hoedje van een luide plop, maar als daarop het geluid klinkt van een glas wijn dat wordt ingeschonken, weet het wat hem te doen staat. Het baant zich een weg naar het licht dat door de spleten van de muur heen komt en bespiedt door een sleutelgat zijn baas. Deze bekijkt, het glas wijn naast zich, met een (waarschijnlijk nieuwe) loep zijn postzegelverzameling. Het beeld zoomt in op een van de zegels, waarop ons loepje uit de kelder zichzelf ziet afgebeeld. Het is een zegel van 30 Pfennig. Afgedankt door zijn baas, maar vereeuwigd op een postzegel van de Deutsche Post, zo zou de conclusie kunnen luiden.

In een ander filmpje, 'Producers' geheten, onthult Petra Grehl op geheel eigen wijze de mysteries die zich achter de beeldbuis afspelen. Letterlijk, want Grehl heeft de achterkant van de TV gesloopt, we kijken er zo naar binnen. Ook hier duikt het loepje op. Het stelt orde op zaken in een groepje muitende condensatoren. Ook deze puur technische frutsels vertonen verbazend herkenbaar menselijk gedrag. Door hun onderlinge gekibbel is de TV in het ongerede geraakt. Maar dan grijpt het loepje in, spreekt hen vermanend toe en zet ze letterlijk weer op hun plaats in de printplaat, zodat tenslotte een geruststellend 'Gutenabend liebe Zuschauer' weerklinkt.

De filmpjes van Petra Grehl zijn ontegenzeggelijk geestig. Maar belangrijker is de ontroering en de vertedering die zij in ons opwekt voor dingen waarvan je dat in de allerlaatste plaats zou verwachten. Zelfs ik heb de afgelopen week een wel vuistdikke catalogus ter hand genomen, waarin mij de wondere wereld van condensatoren en hun aanverwanten werd geopenbaard. Geloof u mij: na het bekijken van de filmpjes van Grehl ziet uw TV er nooit meer hetzelfde uit en zult u nooit meer harteloos een partij oude onderdelen weggooien, laat staan een postzegelloep. Grehl heeft ze immers leven ingeblazen. Het is een cliché, maar het is waar: de kracht van Grehl is dat ze ons anders laat kijken en daar heeft ze slechts filmpjes van luttele minuten voor nodig. De jury ziet hierin een belofte voor de toekomst en hoopt dat Petra Grehl deze kracht verder zal weten te benutten en versterken.

Diepenheim, 6 december 2003

Merijn Bolink
Lisette Pelsers
Elizabeth de Vaal